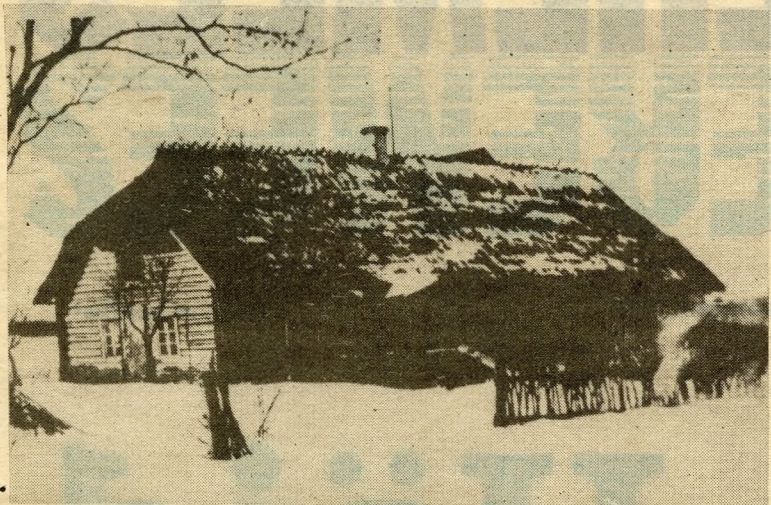

Tähtpäevi Eesti merenduse ajaloos

Tänavu 23. novembril moodus 125 aastat esimese eesti-pärase merekooli loomisest. Kool loodi lätlase Krišjanis Valdemarsi õhutusel ja eestvedamisel Eesti-Läti piiril Heinastes 1864. aastal. Tegevust alustati Jüri Veide talus esialgu 2 õpilasega, 1. detsembriks oli õpilasi juba 13. Kooli loojad ja juhatajad ning enamik õpilasi olid eestlased. Esimesed õpilased olid pärit peamiselt Treimanist, Orjõelt, Kablist, Häädemeestelt ja Heinastest. Tol ajal oli Heinaste merekool Venemaal esimene, kus võisid õppida lihtsad randlased. Kool loodi Heinastes kohalike rahameeste Weidede ja Mikhelsonide kulu ja kirjadega, aitasid ka kohalikud randlased. Seega oli see puht erakool; sellest alates loevad ajaloolased esimese eesti merekooli sünnipäevaks 23. novembrit 1864.

Tosin aastat hiljem oli Heinastes juba 70 kaugsõidupurjelaeva, sest peale navigeerimise õpetati koolis ka laevaehitust. Kõik laevad teenisid hästi, nii et endisest väikesest külakohast oli välja

kasvanud jõukas meremeeste alev. Heinaste merekooli juhatajaks valiti C. Dahl, kes ise oli lõpetanud 1857. a. Riia merekooli. 1870. a. valmis Heinaste merekooli uus hoone, 1880. a. sai Heinaste merekool kolmeklassiliseks kaugsõidumerekooliks. 1902. a. ehitati koolile veel üks hoone juurde. Heinaste merekoolis õppis 1864–1897. a. 2144 õpilast, kellest lõpetas vaid kolmandik. Kooli lõpetamata jätmise põhjusi oli palju. Õpilased pidid maksma korteri, toidu ja riietuse eest ning tasuma õppemaksu — õpiti oma kulu ja kirjadega. Elati mitmekesi üüritud toas, makstes voodikoha eest kallist hinda, söödi nii, kuidas raha jätkus. Heinaste merekool suleti 1915. aastal.

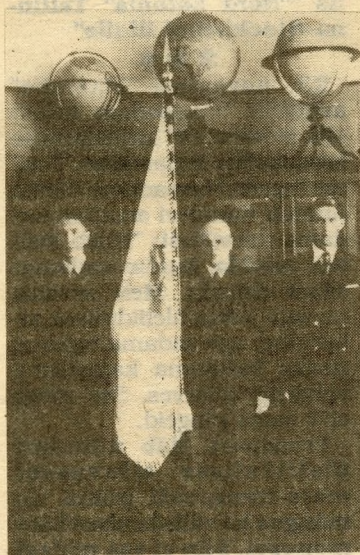
•Heinaste merekooli esimene hoone

•Heinaste merekooli uus hoone

•Heinaste merekooli õpilased ja õpetajad 1911/1912

Tallinnas 1919. a. moodus tänavu Tallinna Mere- kooli avamisest 70 aastat. Tallinna merekooli esimeseks juhatajaks sai W. Russov. Kool töötas esialgu kuni 1921. aastani Kloostri tänava koolimajas, seejärel kuni 1923. aastani Narva mnt. 47. Edasi paiknes kool Leineri tänaval, alates 1927. a. sügisest "Meremeeste Kodu" ruumides. 1933. a. koliti Koplisse praeguse TTÜ hoonesse, 1936. a. sealt taas "Meremeeste Kodu" ruumidesse, kuhu jääd seekord pikemaks ajaks. Eesti Vabariigi ajal tuli õppemaksu maksta järgmiselt: ettevalmistusklassis 20 kr., I klassis 30 kr., II klassis 40 kr. ja III klassis 50 kr. aastas. Seega ei olnud merekoolis õppimine kerge neil, kes elasid vaid oma teenistusest. Suvel sõideti laevadel ja talvel õpiti: õppeaasta algas 1. oktoobril ja lõppes aprilli lõpul. Kes aga suutis püksirihma pingutada ning kaugsõidukapteni diplomiga merekooli

lõpetada, seda ootas hea teenistus. Õpilaste arv kasvas kiiresti, aastail 1920–1940 lõpetas Tallinna Mere- kooli 971 diplomeeritud meremeest.

1941. a. nimetati Tallinna Mere- kool ümber Tallinna Meretehnikumiks. Kool viidi üle Vene ja Munga tänava nurgale kunagisse Tallinna kreiskooli hoonesse. Kooli hakkas juhtima kapten A. Gustavson, inspektoriks määrati E. Kägi.

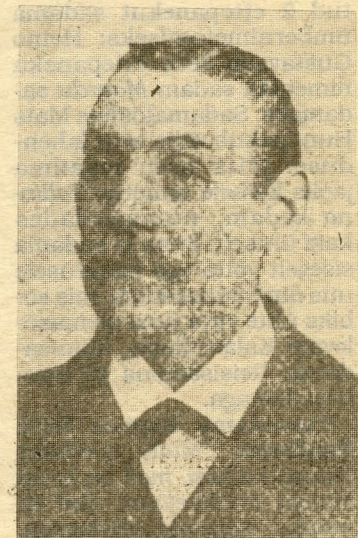

•Kaubalaevaseltsi "Linda" aktsia

Tänavu 14. juunil moodus 110 aastat Eesti esimese kaubalaevaseltsi moodustamisest. Seltsi loomise mõtte tekkis tolleaegse Aleksandrikooli õpilaste ja õppejõudude keskel. Initsiaatoriks ja asutajaliikmeks oli Gustav Es- lon, kes on sündinud 1846. a. Harjumaal Kuusalu rannas Munkviigil. Peale kooli lõpetamist sõitis noormees laevadel ja temast sai oma isa eeskujul tubli meremees, ta oli kolme purjelaeva kaasosani- nik. Mitu aastat sõitis G. Es- lon laeval "Karoline". Kuigi meri oli talle südamelähedane nagu igale rannapoisile, jäi ta maale, õppis 1867–1870 Kundas ja omandas kooliõpe- taja kutse. G. Es- lon oli õpetaja Väanas, Kolga-Könnus ja Tallinna. lähedal Nehatus, kus pandigi alus Eesti esimesele laevaseltsile. Nehatu koolimajas toimus 14. juunil 1879 uue laevaseltsi asutamiskoosolek: üksmeelselt otsustati rajada kaubalaevase- lts nimega "Linda", samas kirjutati palvekiri Eestimaa kubermanguvalitsusele. Uue "Linda" seltsi purjedesse hak- kas kohe puhuma uusi tuuli, selts arenes kiiremini kui loo- deti. Esimese pooleteise aasta jooksul laekus seltsi kas- sasse üle 300 000 rubla. 1880. a. alustas noor "Linda" põhitegevust, osteti maikuu algul Tallinna sadamasse saabunud Norra purjekas

"Morgenrøden". Uus laev maksis 40 000 rubla. 9. mail oli laeva pidulik üleandmine ja vastuvõtmine, 14. mail sõitis "Linda Morgenrøden" "Lin- da" lipu all vanaraualastiga Tallinnast Philadelphiasse. Esimene reis tõi seltsile märkimisväärselt tulu, 1882. a. osteti veel teinegi purjelaev, "Aleksander". See laev maksis 11 000 rubla ja sai nimeks "Aleksander Linda". Selts ostis veel maju Tallinnas ja Tar- tus ning poe ja kaubaaida. Nagu elus ikka juhtub, olid ka "Linda" seltsil omad tõu- sud ja mõonad, tegutseti laial rindel ning osa ettevõtmisi andsid kahjumit. Pealegi hukkus 26. märtsil 1893 "Aleksander Linda" ning "Lin- da Morgenrøden" tegi avari. Et "Linda" seltsi elu läks alla- mäge, otsustati selts 1893. a. likvideerida, suutmata konkureerida teiste omataoliste- ga.

Manivald Kuik

•Gustav Es- lon

•Tallinna merekooli hoo- ne ("Meremeeste Kodu")
•Tallinna merekooli lipp koos auvalvega 1930. a.

Fotod Tallinna Meremu- seumi fotokogust